

Aktuality z judikatury Evropského soudu pro lidská práva:

Čl. 3 EÚLP – Vyhoštění a zásada *non-refoulement*

Mgr. Kateřina Radová

Kancelář vládního zmocněnce

Seminář pro soudce správních soudů
a jejich asistenty

Kroměříž, 2. listopadu 2021

Na co se podíváme:

- Uplatňování *non-refoulement* vzhledem k určitým skupinám osob (LGBTQ+, Ujgurové, Syřané)
- Procesní závazky plynoucí z článku 3 EÚLP vč. institutu bezpečné třetí země
- *Push-backy* na hranicích (otázka jurisdikce, pohled čl. 3 EÚLP a čl. 4 Protokolu č. 4 k Úmluvě)

Uplatňování *non-refoulement*

Článek 3 EÚLP – zákaz mučení a jiného nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu

= zákaz navrácení (*refoulement*) cizince do země, pakliže existují závažné důvody se domnívat, že dotyčné osobě v cílové zemi hrozí „skutečné nebezpečí“ „špatného zacházení“ ve smyslu článku 3 EÚLP

B a C proti Švýcarsku

- Rozsudek ze dne 17.11. 2020, č. 889/19 a 3987/16
- **Význam**
 - LGBTQ+ osoba z Gambie
 - Není povinnost skrývat svou sexuální orientaci
 - Riziko špatného zacházení
 - Ze strany státních orgánů – kriminalizace stejnopohlavních vztahů – NE v praxi
 - Ze strany soukromých osob – povinnost švýcarských orgánů posoudit z moci úřední, zda by úřady v Gambii mohly a byly ochotny poskytnout ochranu

M. A. a ostatní proti Bulharsku

- Rozsudek ze dne 20.2. 2020, č. 5115/18
- Význam
 - etničtí Ujgurové a jejich případné navrácení do Číny, kde podezírání z terorismu
 - *Non-refoulement* je **absolutní**
 - Není možné vyvažovat zájmy jednotlivce se zájmy společnosti

M. D. a ostatní proti Rusku

- Rozsudek ze dne 14.9. 2021, č. 71321/17
- Význam
 - do Sýrie není nadále možné navracet
 - Nutnost *ex nunc* posouzení
 - Obecně – Soud shledává obecnou situaci v zemi původu samu o sobě za dostačující pro porušení článku 3 EÚLP jen v ojedinělých případech
 - Aktuální situace v Afghánistánu?

M. K. a ostatní proti Polsku

- Procesní závazky plynoucí z článku 3 EÚLP
- Rozsudek ze dne 23.7. 2020, č. 40503/17 a dva další
- Význam
 - Jurisdikce – hraniční přechody
 - Tvrzení vlády, že stěžovatelé nepodaly azylové žádosti
 - Možnost navrácení do třetího státu bez meritorního přezkumu (hrozba *chain refoulement*; koncept bezpečné třetí země)
 - Povinnost povolení vstupu na území po dobu řízení o mezinárodní ochraně

Welcome to Europe kids...

Čl. 4 Protokolu č. 4 zákaz hromadného
vyhoštění cizinců

N.D. a N.T. proti Španělsku

- Push-backy na hranicích
- Rozsudek VS ze dne 13.2.2020, č. 8675/1 a 8697/15
- Význam
 - NE ospravedlnění *push-backů* na hranicích státu
 - Otázka jurisdikce
 - Čl. 4 P č. 4 zákaz hromadného vyhoštění cizinců
 - Pojem vyhoštění zahrnuje rovněž nepřijetí cizince na území
 - Nová kritéria pro posouzení porušení zákazu hromadného vyhoštění
 - Dostupnost legálních cest pro vstup na území
 - Skutečná a účinná možnost předložení důvodu proti vyhoštění a její využití
 - Chování stěžovatelů
 - Specifická situace X situace na polsko-běloruských hranicích

Shahzad proti Maďarsku

- Push-backy na hranicích – navrácení na hranice Srbska
- Rozsudek ze dne 8.7.2021, č. 12625/17
- Význam
 - Nelegální cesta vstupu na území – přeletení plotu
 - **ALE bez použití síly – nesrovnatelná situace s N.D. a N.T.**
 - Legální cesty vstupu na území Maďarska shledány za nedostupné

= nedostatečné individuální posouzení situace ne důsledkem chování stěžovatelů – porušení čl. 4 P 4

- čl. 3 EÚLP se neřešil – není ani jasné, zda chtěli žádat o azyl

Aktuality z judikatury Evropského soudu pro lidská práva:

Čl. 8 EÚLP - Ochrana soukromého a rodinného života v kontextu migrace

Kateřina Radová

Kancelář vládního zmocněnce

Seminář pro soudce správních soudů
a jejich asistenty

Kroměříž, 1. listopadu 2021

Na co se podíváme:

- Případy vyhoštění a rozhodování o udělování pobytového oprávnění
 - Včetně otázky, v rámci všech kterých rozhodnutí je potřeba posuzovat dopad na soukromý a rodinný život a možnosti prolomení zásady koncentrace řízení
- Osoby bez státní příslušnosti

Unuane proti Spojenému království

- Rozsudek ze dne 24. 11. 2020, č. 80343/17
- Význam
 - Posuzováno z pohledu negativních závazků
 - Kritéria *Üner proti Nizozemsku*
 - **Povaha a stupeň trestné činnosti vs. nejlepší zájem dětí**
 - Nejen rozsah uloženého trestu, ale rovněž povaha
 - Závažnost trestné činnosti jen jedním z faktorů
 - Zde **TČ podvodu** a trestná činnost spojena s paděláním cca 30 žádostí o získání pobytového oprávnění

Abdi proti Dánsku

- Rozsudek ze dne 14. 9. 2021, č. 41643/19
- Význam
 - Posuzováno z pohledu negativních závazků
 - Kritéria *Üner proti Nizozemsku*
 - *Kategorie dlouhodobě usazeného migranta – vyhoštění možné jen pro velmi vážné důvody*
 - Vyhoštění dlouhodobě usazeného migranta pro trestnou činnost nepřiměřené kvůli **celoživotnímu zákazu vstupu na území** (life-long entry ban)
 - TČ – ilegální držení zbraní na veřejnosti – 2 roky a 6 měsíců odnětí svobody + zákaz vstupu

Pormes proti Nizozemsku

- Rozsudek ze dne 28. 7. 2020, č. 25402/14
- Význam
 - Obdobně pobýval celý život od svých 4 let na území státu, ale nelegálně
 - Zamítnutí udělení pobytového oprávnění
 - posuzování z pohledu pozitivních závazků
 - Kritéria *Jeunesse proti Nizozemsku*
 - Nelze vytýkat nelegální povahu pobytu
 - bez dalšího by zájmy stěžovatele na setrvání v zemi převážily nad zájmy státu kontrolovat vstup a pobyt cizinců na svém území
 - ALE závažná trestná činnost – sexuální obtěžování
 - Orgány vyvažovaly - nepřekročení prostoru pro uvážení

Khachatryan a Konovalova proti Rusku

- Rozsudek ze dne 13. 7. 2021, č. 18895/14
- Neprodloužení dlouhodobého pobytu otci
 - pro nepředložení povinného dokumentu zdravotního potvrzení o HIV negativitě
 - po dobu 1 roku musel pravidelně opouštět území
- **Význam**
 - Kdy je potřeba posuzovat dopad na soukromý a rodinný život?
 - X § 174a odst. 3 zákona o pobytu cizinců (NSS 5 Azs 46/2016-53)
 - **i v případě odmítnutí z formálně-procesních důvodů**
 - Možnost prolomení zásady koncentrace řízení § 82 odst. 4 správního řádu – NSS 10 Azs 218/2021
- **Porušení čl. 8 EÚLP** – neposouzení dopadů na rodinný život

M.A. proti Dánsku

- Rozsudek VS ze dne 9. 7. 2021, č. 6697/18
- Význam
 - Právo na sloučení rodiny uprchlíků a „doplňkářů“
 - Důležitost ochrany pro beneficiáře doplňkové ochrany na roveň s důležitostí pro uprchlíky
 - V praxi rozdíl – možnosti omezení – doba pobytu, podmínky
 - Směrnice Rady 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny
 - **Podmínka 3 let pobytu** pro možnost podání žádosti o sloučení rodiny excesivní z pohledu čl. 8 EÚLP
 - Podmínka 2 let OK
 - ČR?
 - § 42a + § 30 zákona o pobytu cizinců

Osoby bez státní příslušnosti

- Čl. 1 Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti z roku 1954
„osoba, kterou žádný stát v rámci aplikace svých právních předpisů nepovažuje za svého občana“
- Evropská úmluva o lidských právech
 - Dva významy
 - Úprava pobytu a postavení na území pro užívání soukromého a rodinného života dle čl. 8 EÚLP
 - Zákaz zajištění osob bez státní příslušnosti pro nemožnost vyhoštění dle čl. 5 odst. 1 písm. f) EÚLP

Sudita Keita proti Maďarsku

- Rozsudek ze dne 12. 5. 2020, č. 42321/15
 - Osoba bez státní příslušnosti původem z Nigérie
 - **Význam**
 - Nejistota v právním postavení – přístup k zaměstnání, ke zdravotní péči, možnost uzavřít sňatek
 - Absence účinného a dostupného řízení, které by umožnilo osobě bez státní příslušnosti další pobyt a postavení na území se zohledněním práv na soukromý a rodinný život
- = porušení článku 8

Hoti proti Chorvatsku

- Rozsudek ze dne 26. 4. 2018, č. 63311/14
- Regularizace pobytu cizinců po rozpadu bývalé Jugoslávie na chorvatském území
- **Význam**
 - Poprvé osoba bez státní příslušnosti a právo na úpravu pobytu
 - Poprvé užití Úmluvy z roku 1954 při výkladu závazků z čl. 8 EÚLP
 - Pro určení, že je osoba osobou bez státní příslušnosti
 - Nízký důkazní standard
 - Sdílené důkazní břemeno pro určení statelessness
 - Pobytový status musí být jistý (nestačí diskrece) a zaručovat účinný přístup k užívání soukromého života

Situace v ČR

- Studie UNHCR o situaci osob bez státní příslušnosti z 2020
 - Alespoň 1500 osob na území ČR
- **Původně minimalistická úprava v §8 písm. d)** zákona o azylu
 - Ministerstvo vnitra „rozhoduje o žádostech podaných podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti“
- Nejisté jaké řízení, jaká práva mají žadatelé, nebo osoby s daným postavením – často nečinnost, nebo vízum strpění
- judikatura správních soudů
 - Povinnost uplatnit analogii s úpravou zákona o azylu
 - Např. NSS 4 Azs 365/2018-74 – vydání průkazu totožnosti pro žadatele
- **Od srpna 2021 nová (ne)úprava (č. 274/2021 Sb.) - přesunutí do ZPC**
 - §170d ZPC – řízení o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti
- **A co bude dál?**
 - Příručka UNHCR o ochraně osob bez státní příslušnosti – nadále analogie?

Děkuji za pozornost.

Mgr. Kateřina Radová

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování před ESLP

Na Děkance 3, 128 10 Praha 2

e-mail: kradova@msp.justice.cz

